

Nieuwe kansen voor de bedwants?

Door de toegenomen reislust naar steeds verdere bestemmingen worden we de laatste tijd weer vaker geconfronteerd met uitbraken van bedwantsen. Ze blijken vooral in de bagage makkelijk mee te liften.

'S NACHTS ACTIEF

De bedwants, *Cimex lectularius* L., ontleent haar naam en reputatie aan de gewoonte om in de nachtelijke uren haar slapende gastheer of gastvrouw in bed te bezoeken en van een kleine hoeveelheid bloed te beroven. Na de maaltijd trekt ze zich terug in kieren en spleten in de buurt van het bed, om bij een volgende gelegenheid weer op haar gemak te kunnen toeslaan. De argeloze slaper wordt wakker met soms irritant jeukende zuigplekken en gelukkig zelden of nooit met andere vervelende gevolgen, zoals een allergische reactie op het speeksel van de wants of een bacteriële infectie.

NIET ELKE BEDWANTS HOUDT VAN MENSENBLOED

De bedwantsen, in de volksmond ook wel wandluizen genoemd, behoren tot de wantsenfamilie *Cimicidae*. Deze familie bestaat geheel uit soorten die leven van het bloed van warmbloedige dieren. Wereldwijd betreft het meer dan 90 soorten in 25 geslachten. Slechts twee daarvan zijn gespecialiseerd in mensenbloed: de wereldwijd en ook bij ons voorkomende *Cimex lectularius* L. en de tropische *Cimex hemipterus* F.

Afrika) langdurig kunnen vasten, tot vele maanden! Ze moeten wel, want alle soorten van deze familie zijn ongevleugeld en kunnen hun gastheren dus niet volgen. Daarnaast gaan ze echter ook zeer efficiënt met hun voeding om: het vrouwtje zet na iedere maaltijd eieren af en de daaruit komende larven hebben aan één maaltijd voldoende om te vervellen en het volgende stadium te bereiken. Na vijf maaltijden en evenzovele vervellingen zijn de bedwantsen volwassen en kunnen ze op hun beurt een steentje bijdragen aan de overlast!

'VERWANTSTE' WONINGEN

Incidenteel kunnen de andere soorten ook in huizen terechtkomen en mensen steken. Het optreden van de bedwants werd vroeger geassocieerd met overwegend houten woningen en slechte hygiënische omstandigheden, waardoor 'verwantste' woningen regelmatig voorkwamen. Door verbetering van de leefomstandigheden leek het lot van de bedwants in ons land in de 60er jaren bezegeld: uitsterven, of hoogstens een plek op de rode lijst van bedreigde diersoorten. Niets is minder waar. De recente cijfers uit Amsterdam spreken wat dat betreft voor zich.

DETERMINATIE BELANGRIJK

Bestrijding is en blijft noodzakelijk. Het is echter altijd de moeite waard om eerst de identiteit van de aangetroffen dieren te laten nagaan. Betreft het inderdaad *Cimex lectularius* L., of zijn het verdwaalde exemplaren van een zeldzame bij vleermuizen, duiven of zwaluwen levende soort? Of betreft het wellicht een introductie van de tropische bedwants *Cimex hemipterus*? Deze laatste komt men in Engeland tegenwoordig regelmatig tegen, maar in ons land werd ze tot dusverre één keer in 1965 in Den Helder in grote aantallen aangetroffen... op een schip! Monsters van bedwantsen kunnen ter determinatie worden aangeboden bij het Kenniscentrum Dierplagen (KAD)

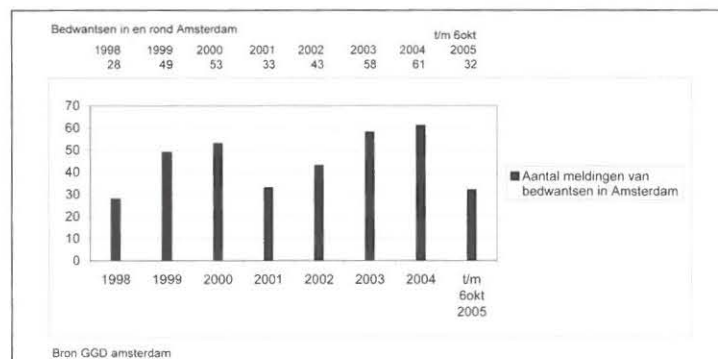
Met dank aan dr. Berend Aukema, werkzaam bij de Plantenziektenkundige Dienst in Wageningen.

HERKENNING VAN BEDWANTSEN

Bedwantsen verschuilen zich op slimme plekken: achter de noppen van matrassen, in de zoom van beddengoed, onder plinten, in wandcontact- en schakelaardozen enzovoorts. In de schuilplaatsen worden zowel imago's als nimfen, vervellingshuidjes ('doppen'), eitjes en eischalen aangetroffen, alsmede uitwerpselen. Deze uitwerpselen ('sporen'), bruinzwarte hoopjes verteerd bloed ter grootte van een speldenknop, worden ook nabij de ingangen naar de schuilplaatsen aangetroffen. In de praktijk zijn dit de belangrijkste herkenningstekens voor de aanwezigheid van bedwantsen. Overigens: bedwantsen kunnen niet vliegen, maar wel vrij snel lopen (en dus migreren), ook tegen wanden en plafonds!

In Nederland komen van deze familie naast de bedwants nog vier andere soorten voor: *Cimex dissimilis* en *Cimex pipistrelli* in kraamkamers van vleermuizen, *Cimex columbarius* in duivenhokken en *Oeciacus hirundinis* in zwaluwnesten. Ze zijn door hun speciale levenswijze weinig waargenomen en worden bedreigd door het gebruik van houtconserveringsmiddelen (de vleermuiswantsen) en bestrijdingsmiddelen (de duivenwants). Ze hebben met elkaar gemeen dat ze bij tijdelijke afwezigheid van hun gastheer (mensen op vakantie, vleermuizen naar hun winterkwartier en zwaluwen in

Bedwantsen gevolgd in de tijd door Jan Buijs, GGD Amsterdam